

CVETJE

z vertov sv. Frančiška.

Časopis za verno katoliško ljudstvo,
zlasti za ude tretjega reda sv. Frančiška.

S posebnim blagoslovom
Njih svetosti papeža Leona XIII.,
Njih prevzvišenosti kneza nadškofa goriškega
in prečastitega generaljnega ministra celega frančiškanskega reda
vreja in izdaje

P. Stanislav Škrabec,
mašnik frančiškanskega reda na Kostanjevici.

Vsebina 3. zvezka.

Pobožnosti in nekateri odpustki v mescu velikem travnu ali majniku Življenje sv. Angelje Meriči.	65.
X. pogl. Popotovanje iz Svete dežele. Angelja spregleda	67.
XI. „ Sveto leto 1525. Angelja v Rimu	72.
Kako se mej svetom kerščansko živi	76.
O blagoslovu s popolnoma odpustkom (Konec).	84.
Začetek svetega križevega pota po samostanih naše okrajine	88.
Kerščanskim poslom. III. Posel služi gospodarjem.	
5. Sužnja in zvesti Anton	92.
6. Ljubezen zbuja ljubezen	93.
Zahvala za vslišano molitev	94.
Priporočilo v molitev	95.
Ne laži	96.

V GORICI.

Hilarijanska tiskarna.

1892.

Tretje pismo gospodu . . . . u . . . . u v . . . . . h .

Mislím, da niste pričakovali družega pisma in še menj tretjega, ali v tretje rado gre! Zadnjič sem Vam priterdil, da sem zadovoljen tudi jaz, ako kedo rabi doveršni sedanjik namestu prihodnjika, kjer se da brez škode za določnost govorjenja. Priterditi Vam moram še nadalje, da se pri doveršnem sedanjiku po pravici najprej misli na prihodnost. Doveršni sedanjik naznanja sicer ne glede na čas samo nastop dejanja; ali resnično je, da si tega nastopa ne mislimo v prešlosti niti v vsakem času, ako ni to očitno iz drugih besed stavka. Nastopa si tudi ne moremo misliti v vsem času govorjenja, ker je govorjenje, če še tako kratko, vender nekaj trajnega, nastop je pa trenotek, ki je že prešel, preden izgovorimo, ali ga pa mej govorjenjem še le pričakujemo, in je torej še v prihodnosti, bodisi tudi najbližnji. Ako berete n. pr.: «V novi okrožnici se papež izreče proti ločitvi cerkve od države», Vi po pravici vprašate: «Kedaj pa izide ta okrožnica in odkod je znano gospodom, o čem bo govorjenje v nji?» Ako berete: «Danes pa že od drugih strani izvemo, da . . .» po pravici lahko pograjate «slavno uredništvo»: «Če še le denes enkrat izveste, ne veste še, pa že pripovedujete! Poterpíte, dokler res izveste, kako in kaj, potlej pripovedujte!» Ali naši časopisi, pa tudi knjige, rabijo v takih in podobnih primerih doveršni sedanjik za pravi sedanji čas, ker predstavljajo besedo za besedo, ali pa po nemško mislijo, po slovensko pišejo. Vlani je gosp. Viktor Bežek v «Lj. Zvonu» dobro pisal zoper ta germanizem, ali seveda se ne da pregnati tako naglo. Vem da bo še dolgo strašil po naših politiških listih in pobožnih knjigah; pa tudi po drugih! «Presse» opomni . . . «Novoje Vremja» pa spravi ta dogodek v zvezo z . . . kar s tem popravimo . . . kakor danes posnamemo iz drugih poročil . . . našteje g. razpravljavec . . . jo navede g. B. . . «Ti si moja danica», vs klikne navdušeno sv. Tomaž iz Vilanove . . . Servij k gore omenjenim versticam pridene: origo Mantuanorum . . . Fick reče: merx, merces . . . Bulla papeža Pija VI, s katero zatara nadškofijo goriško ter povzdigne škofijo ljubljansko v nadškofijo.» Kako prijetno! — Ako vidimo n. pr. podobo, ki kaže sv. Martina v trenutku, ko je dal vbožcu kos plašča, ali moremo reči: «Vidiš, sv. Martin odreže polovico plašča in jo da beraču»? — Ne! temuč: «Sv. Martin reže polovico od plašča ter jo daje beraču». Podoba kaže sicer le moment, ali ga kaže vedno. Prav tako je s trenutkom, ki je s pisanimi ali natisnjenimi besedami izražen; ostane, dokler se morejo brati tiste besede. Navadno pa seveda ne gre tu le za trenotek, temuč za trajno dejanje; tolikanj bolj je treba sedanjika trajnih glagolov. V navedenih primerih bi se bilo torej moralo pisati: ««Presse» opominja . . . «Novoje Vremja» pa spravlja ta dogodek v zvezo z . . .»

CVETJE

z vertov svetega Frančiška.

XI. tečaj.

V Gorici, 1892.

III. zvezek.

Pobožnosti in neketeri odpustki

v mescu velikem travnu ali majniku.

1.) Šmarnice so naj stariša in naj bolj razširjena mesečna pobožnost; zdaj jo verni kristijani po celem svetu opravljajo in sicer na milijone. Ako prevdarjaš, da toliko vernih opravlja šmarnice in da ž njimi častijo nebeško kraljico Marijo, po kateri nam Bog deli vse milosti, mislim, da jih boš želel opravljati tudi ti, letos in potem vsako leto. Papež Pij VII. je obdaril to pobožnost z odpustki in je podelil vsakemu, ki jih bo opravljal ves mesec v cerkvi z drugimi ali pa sam doma, za vsak dan 300 dni odpustka in popolni odpustek enkrat v mescu, ako opravi spoved, pristopi k sv. obhajilu in moli po namenu sv. očeta. ¹⁾

2.) Druga, Bogu in sv. Antonu zelo dopadljiva je pobožnost devet torčkov v čast sv. Antona Padovanskega. To spričujejo skoraj brezštevlni čudeži in milosti, katere deli Bog vernim, ki opravljajo to pobožnost. Kako pa opravljaj to pobožnost, najdeš v bukvicah: „Sv. čudodelnik Anton Padovanski“, založil tretji red v Ljubljani.

¹⁾ S. I. C. 18. Jun. 1822.

3.) Ta mesec se začne tudi 6-nedeljska pobožnost v čast sv. Alojzija. Sad te pobožnosti je: ohranjenje nedolžnosti, razsvetljenje pri izbiranju stanu, ljubezen do Matere božje in obilni blagoslov pri učenju. Za to pobožnost je primerna knjižica: „Sv. Alojzij Gonzaga, ali devetdnevna, oziroma 6-nedeljska pobožnost v spomin blažene smerti sv. Alojzija“, spisal Janez Smrekar in se dobiva v „Katoliški bukvarni“ v Ljubljani. Gdor prav opravlja to pobožnost prejme vsako nedeljo te pobožnosti popolni odpustek, ako se v tisto nedeljo ali soboto spove in obhaja.¹⁾

4.) Udje bratovščine presv. Jezusovega Serca, ki obhajajo pobožnost 6 petkov pred praznikom presv. Jezusovega Serca temu Sercu na čast, prejmejo popolni odpustek vsako izmed teh 6 nedelj ali petkov, ako se spovejo, obhajajo, obišejo cerkev, kjer se obhaja ta praznik in molijo po papeževem namenu. Teh odpustkov se morejo vdeležiti tudi drugi, kjer ni vpeljana ta bratovščina.²⁾

5.) 27. tega mesca se začne letos devetdnevnic v čast sv. Duhu. Vsak dan devetdnevnic prejmeš 300 dni odpustka in mej devetdnevnic enkrat ali 8 dni potem pa popolni odpustek, ako se spoveš, obhajaš in moliš za sv. cerkev in papeža.³⁾

1. Velikega travna ali majnika, prva nedelja v mesecu popolni odpustki roženkranske bratovščine in družbe sv. Vincencija.

5. prvi četrtek v mesecu, popolni odpustek bratovščine presv. R. Telesa in karmeljske.

6. prvi petek v mescu, popolni odpustek udov bratovščin pres. R. Telesa in presv. Jezusovega Serca.

8. popolni odpustek bratovščine sv. Jožefa in pasa.

13. Sv. Peter Regalat, spoznavavec pervega reda sv. Frančiška, popolni odpustek v frančiškanskih cerkvah za vse.

15. tretja nedelja v mescu, popolni odpustek živega rožnega venca, začetek 6 nedeljske pobožnosti na čast sv. Alojzija.

16. popolni odpustek karmeljske bratovščine.

17. Sv. Paskvalj, spoznavavec pervega reda, v frančiškanskih cerkvah popolni odpustek za vse.

---

¹⁾ P. Beringer, Ablässe stran 303.

²⁾ Ravno tam stran 670.

³⁾ Rescript. Pii IX. 5. Jan. 1849.

20. Sv. Bernardin Sijenski, spoznavavec prvega reda, v frančiškanskih cerkvah popolni odpustek za vse.

26. Kristusov vnebohod, rimska postaja s popolnim odpustkom; popolni odpustek imajo udje: tretjega reda, bratovščine presv. R. Telesa, presv. Jezusovega Serca, roženkranske, živega rožnega venca, naše ljube Gospé, karmeljske, in sv. Jožefa.

31. Popolni odpustek naše ljube Gospé.

Popolni odpustek v mescu, ko imajo mesečno skupščino ali shod, imajo udje: tretjega reda, bratovščin presv. R. Telesa, presv. Jezusovega Serca in apostoljstva molitve.

Enkrat v mescu, keder komu drago: udje tretjega reda, bratovščin presv. R. Telesa, presv. Jezusovega Serca, naše ljube Gospe in družbe sv. Vincencija udje in dobrotniki.

Eno nedeljo v mescu ima popolni odpustek karmeljska bratovščina, ako ima mesečno procesijo.

Eden petek v mescu ima popolni odpustek apostoljstvo molitve.

Dvakrat v mescu ima popolni odpustek bratovščina brezmadežnega Serca Marije za spreobrnjenje grešnikov.

Po Beringer, Die Ablässe; Act. Ord. Min. 1885; Marien-Psalter 1891.

P. A. F.

Življenje sv. Angelje Meriči.

P. F. H.

X. poglavje.

Popotovanje iz Svete dežele.

Angelja spregleda.

Angelja bi bila rada vedno ostala na teh svetih krajih. Pa vedno bolj se je bližal čas, ko je bilo treba odriniti proti domovini. K temu jo je silila tudi misel, da jo božja previdnost hoče imeti v Brešiji. Še enkrat se ginjenega serca poslovi od teh sv. krajev. Obložena z raznimi svetimi ostanki stopa poslednjikrat po ulicah mesta Jeruzalema.

Ko pridejo naši popotniki v Ramo, ki je kake štiri ure od Jeruzalema, morajo tam ostati celih osem dni. Raznesla se je

bila namreč govorica, da tolovaji preže na popotno družbo. Nazadnje se ti naveličajo dolzega čakanja in jo mahnejo na drugo stran.

Romarji potujejo brez nevarnosti dalje in pridejo srečno na kraj, kjer jih je čakala barka. V Jafi ostanejo nekaj dni. Ker pa je bil vgoden veter, je barka kmalu odrinila proti otoku Cipru, kjer se vstavi, da izlože blago. Dolgo se tukaj niso mudili, ker so bili Turki otok tako rekoč v puščavo spremenili. Ko so barko oskerbeli s potrebno vodo in živežem, odrinejo proti Kreti. Kmalu zopet dospo v pristanišče, katero so bili pred nekaj tjedni zapustili. V primorskem mestu Kaneji je bila Angelja oslepela, tukaj je po čudežu imela zopet zadobiti vid.

Na Kreti so bili naši romarji vže, kaker doma; saj je bil otok pod vladno benečanske republike. Ogledali so razne spomnike in druge znamenitosti po mestu Kaneji, zlasti cerkev, v kateri se je od davnih časov posebno častil križ, pred katerim se je bilo zgodilo vže mnogo čudežev. Tudi naša svetnica je želela počastiti ta križ. Če ga tudi ni mogla videti s svojimi telesnimi očmi, želela ga je vsaj poljubiti in s svojimi solzami pomočiti. Še vedno slepo jo peljejo za roko v cerkev, kjer se je nadejala čudežnega ozdravljenja. Tam poklekne pred podobo križanega in se zatopi v pobožnost tako, da se zamakne. Dolgo ostane zamaknjena. Na enkrat se pa zopet zave, in kaker od božjega duha razsvitljena prične na glas moliti h križanemu. Ni bila sicer njena navada, da bi bila prosila Boga za kako reč; marveč je našla svoj mir in svojo srečo v tem, da se je popolnoma vdala v božjo voljo. Nekaj posebnega jo je toraj moralo siliti, da ga je zdaj naravnost prosila vida. „Gospod!“ jame moliti na glas, da so jo slišali vsi po cerkvi. — „izvolil si po svoji dobroti svojo nevredno služabnico, da ima biti orodje za napravo, ki naj služi v tvojo čast in v prihodnjih stoletjih v izveličanje mnogih duš. Spoznam, da nisem zmožna za to imenitno opravilo, ker nimam potrebnih lastnosti. Vender pa vem, da navadno tako ravnaš, in si slabotno orodje voliš, da s tem toliko bolj pokažeš svojo moč. Zato sem se vedno deržala tvojih zapovedi in bila pripravljena, terpeti vse, da bi le tebi vgajala. Bliža se ura, ko mi be treba pričeti delo, katero si mi odkazal. Ali kako, moj gospod in učenik, morem pričeti tvoje delo, ko tema zakriva moje oči? Saj se brez pomoči še geniti ne morem. V tvojih rokah sta luč in tema. O Gospod, ki si staremu To-

biji vid vzela, pa mu ga zopet dal, daj svoji služabnici, da zopet spregleda, in v sončni svitlobi prične delo, katero si jej odkazal. Vender naj se zgodi tvoja volja, ne moja.“

Ta kratka molitev je vzbudila pozornost vseh; saj so dobro poznali svetnico. Jako so bili radovedni, kaj se bo zgodilo. Mili glas, s katerim je molila, dušna priprostost, ki je dihala iz te molitve in terdna vera, katero je kazala; po vsem tem so pričujoči pričakovali očitnega čudeža. Niso se varali. Angelja se zopet zatopi v molitev, potem pa vsklikne veselo: „Gospod, vže vidim“.

Te besede so napravile velik šum po cerkvi. Marisikak čudež se je bil vže zgodil pred tem križem v Kaneji, pa tako očiten še ne. Vse se gnjete proti Angelji, ker se hoče sleherni prepričati, če ni kaka zmota ali prevara. Vsa cerkev je odmevala zahvalnih molitev. Angelja bi se bila rada odtegnila radovednim očem množice. Ali ni mogla zavoljo gnječe okoli nje. Morala je prenašati v svoji ponižnosti, da jo je vse gledalo in čudilo se ji. Ko se je po mestu zvedel ta čudež, so derli ljudje skupaj, da vidijo božjo služabnica. Velika množica spremi Angeljo do barke.

Dne 4. oktobra 1524. leta odjadra ladija z romarji proti domovini. Spremljali ste jo še dve drugi benečanski barki, obloženi z raznim blagom. Na romarski barki se je peljal tudi poveljnik Krete v vladnih zadevah v Benetke. To malo brodovje je imelo skoraj teden dni prav lepo vreme in vgoden veter. Vže so se bližali jadranskemu morju z veselim upanjem, da pridejo srečno v domače mesto. Na enkrat pa se stemni nebo. Morje postaja nemirno. Strašen vihar jame vzdigovati valove, goram enake, in derviti ladje semtertje. Jadra je tergal in jámbore zlomljene rušil na krov. Valovi so od vseh strani pljuskali čez krov ladji. Največo škodo ste imeli barki, z blagom naloženi. Mornarji so delali, kar se je dalo, pa niso bili kos strašnem viharju. Popotnike je spreletaval smertni strah, ko zapazijo, da se mornarji brez vspeha bore proti naravni sili. Ladji se prevernete in potopite.

Tudi barka z romarji je bila v veliki nevarnosti. Vže šest dni in noči jo je premetavalo po morji. Na obrazih je bil vsem videti strah; če so tudi jeden drugem dajali serčnost, niso je imeli ni ta ni oni. Vže so se jeden od družega poslavljal. Pomoči so iskali le še z molitvijo pri Bogu.

Ves ta čas strahú in groze je bila Angelja sama vedno mirna in vesela, pripravljena sprejeti iz božje roke, kar jej pošlje. Če si tudi prederzno ni želela smerti, vender se je ni bala. Popolnoma ločena od sveta, je bila tudi vedno pripravljena zameniti ga z nebesi. Vsi so se čudili njenemu miru, ki je bil v tolikem nasprotju sè zdivjanim morjem. Ni pa bila tako sama v se zamišljena, da bi bila druge pozabila. V vseh je zbujala misli na Onega, ki tudi vetrovom in morju zapoveduje. Vsi jo prosijo, naj jih reši sè svojo molitvijo, ki jo bo Bog gotovo vslišal. Angelja sluša njih prošnjo. Poklekne poleg visocega jarnika in se zatopi tako v molitev, da komaj ve, kaj se godi okoli nje. Ko se zopet zave in more pregovoriti, oberne se k popotnikom in reče z milim pa zaupljivim glasom: „Bodite potolaženi; Bog je vslišal vašo molitev. Kmalu bo jenjala nevarnost“.

Res se je kmalu zgodilo, kaker je Angelja povedala. Drugi dan je vihar odnehal in morje se je pomirilo. Ladija je mogla svojo pot iti. Kako pa se prestrašijo morjarji, ko spoznajo kraj kamer jih je vihar zanesel. Komaj so ušii eni nevarnosti, vže jim preti druga. Vihar je bil zagnal barko skoraj do afrikanškega obrežja, kjer je kar mergolelo morskih tolovaje.

Ti so vsako barko, ki jim je prišla v pest, oropali, ljudi pomorili ali pa v sužnost odpeljali. Mornarji so se trudili, na vso moč trudili, da berž pridejo s tega nevarnega kraja. Ker so imeli vgoden veter, so se pripeljali srečno v pristanišče mesta Drača (Durazzo), ki je v Albaniji.

Zdelo se jim je, da so zdaj iz nevarnosti; pa še enkrat je hotel Bog njih zaupanje postaviti na poskušnjo. Ko je bila ladija vže v pristanišču, zapazijo, da je tudi več turških ladij tam, ki so tudi iskale zavetja pred viharjem. Res je bil sicer mir mej Turčijo in beneško vlado, ali vender jim popotniki niso kaj upali. Ali ker je poveljnik turškega brodovja poznal namestnika benečanske vlade na otoku Kreti, jih je sprejel vender prav prijazno. Ali vže proti večeru se mej popotniki raznese glas, da je nekaj turških bark odjadralo, da oropajo romarsko ladijo. Na to novico nastane velik nemir in strah mej popotniki. Zahtevali so, naj počaka ladija družih beneških bark, ki bodo dovolj močne, da jo branijo napada. Le Angelja sama je silila, naj odjadrajo proti domovini, češ, saj so pod božjim varstvom, ki je dovolj močno, da jih obvaruje vsake nevarnosti. Ta serčnost

šibke device je dala pogum tudi drugim popotnikom. Sklenejo odriniti. Saj so vedeli, da jo božji duh razsvitljuje. In niso se prevarili. Na vsem potu niso videli niti ene turške barke. Tolovaji so barko zgrešili, ali pa popustili svoj zlobni namen. Tako so naši romarji čez šest mesecev prišli zopet srečno in zdravi v Benetke.

Več dni je ostala Angelja v Benetkah, ker je imel gospod de Romani posla zavoljo kupčijskih zadev. Stanovala je v hiši, v katero so se sprejemale romarice, posebno one, ki so bile namenjene v Sveto deželo. Hiša je bila blizu samostana redovnic sv. groba, ki so bile pod vodstvom frančiškanov. Drugi romarji so se razkropili po mestu, kjer jih je vse radovedno gledalo in poslušalo. Pripovedovali so o svetih krajih, ketere so videli, o tem, kar so morali na popotovanji prestati, posebno pa o čudežih, ketere je storil Bog na priprošnje svete romarice Angelje. Kako je nenadoma oslepela, po čudežu zopet dobila vid in jih rešila sè svojo molitvijo v groznem viharji gotove pogube. Lehko si mislimo, da je tako pripovedovanje vzbujalo radovednost po vsem mestu. Vsak je hotel videti to devico, govoriti ž njo ali se vsaj dotekniti njene obleke. Od vseh strani so vreli ljudje vsacega stanu, da bi videli Angeljo in ž njo govorili. Ker je želela vsem koristiti, ni se ljudem odtegovala. Vender se jej to stanovanje ni zdelo primerno, da bi sprejemala toliko obiskovavcev; zato se preseli v hišo, kjer so bivali neozdravljivi. Ta hiralnica je bila skoraj sredi mesta. Vsak, ki jo je obiskal, je šel potolažen od nje. Niso mogli prehvaliti njene modrosti in pobožnosti, pa njenega ljubeznjivega in prijaznega vedenja do slehernega.

Tako se je kmalu po vsem mestu raznesla govorica, da svetnica biva mej njimi. Jeli so misliti na sredstva, kako bi si jo mogli ohraniti. Izumili so si prav primerno sredstvo, rekel bi, da si niso mogli boljšega. Mej njenimi čednostmi so opazili posebno ljubezen do bližnjega, željo pomagati. Prišli so k njej mestni zastopniki in jo prosili, naj se za stanovitno naseli v mestu in prevzame vodstvo kake dobrodельne naprave, katero si hoče sama izbrati. Ta ponudba je bila sicer Angelji povolji, pa je ni mogla sprejeti, ker je vedela, da ima po božjem namenu ustanoviti v Brešiji drugo družbo. Zato se lepo vljudno zahvali in odreče. Da je ne bi dalje silili, zapusti s tovarišema na tihem mesto.

Po potu, po katerem so šli iz Brešije, so prišli zopet srečno nazaj dne 25. novembra 1524. leta. Veselo so meščanje sprejeli in pozdravljali naše romarje. Saj je vže pred njimi glas raznesel vse, kar se je mej potom tja in nazaj gredé prigodilo. Vže poprej so Angeljo zelo spoštovali, ali po prihodu iz svetih krajev so jo še bolj. Le eno željo so imeli vsi, naj bi vedno mej njimi ostala. Saj so dobro vedeli, da more sleherni v dušnih in telesnih potrebah pri njej pomoči dobiti.

XI. poglavje.

Sveto leto 1525. Angelja v Rimu.

Leta 1525. so takratni papež Klement VII. razpisali sveto leto. Časi so bili jako žalostni. Vsa Evropa si je bila tako rekoč v laseh. Toraj ni bilo pričakovati mnogo romarjev v večno mesto. Po Nemškem je ravno jel Luter svoj evangelij oznanjati. Novi nauk, ki je vgaljal vsem željam spridenega serca je našel mnogo priveržencev. Doslej v veri edini prebivavci so se jeli cepiti v razne stranke. To je razburjalo duhove. Na Francoskem tudi ni bilo dosti boljše. Kralja Frančiška I. so pri Paviji premagali in vjeli. Vse prehode preko Planin je imela v rokah cesarska armada, ki je skušala potisniti Francoze z Laškega. Rimskonemški cesar Karol V. je hotel zmago porabiti. Skoraj vsa mesta v Gorenji Italiji so imeli cesarski v oblasti, ali pa se je bilo nadjati, da jih skoraj zasedejo. Vse to je opoviralo kupčijo in splošno blagostanje. Če se je človek le genil z doma, ni si bil svesti, da ne naleti na sovražnika. Vse to je bilo vzrok, da je vgašala v sercih živa in dejanska vera.

Vender so dohajale iz Italije od dne do dne nove trume romarjev v Rim, da zadobe obpustke svetega leta. Mej njimi je bila tudi sv. devica iz Brešije. Njena duša je bila vedno odperta svetim sklepom; božji klic in glas njegovega namestnika sta v njej vedno odmevala. Komaj si je od težavnega pota v sv. deželo odpočila nekoliko, zopet prime za palico, da bi šla z neketerimi pobožnimi romarji v Rim. Seveda jo je tja vleklo sveto leto. Pred vsem pa je hotela počastiti sv. Petra v osebi njegovega namestnika, ki jej je bil tudi živa podoba Jezusa samega na zemlji. V Jeruzalemu je našla le sledove njegovih stopinj, v Rimu je upala slišati njegov glas in videti roke, ki jo

bodo blagoslovile. Imela je tudi tiho željo prositi sv. očeta blagoslova za svoje delo.

Po večdnevnem trudapolnem popotovanju pride svetnica srečno v večno mesto, ki je v kljub žalostnemu stanu kerščanstva dajalo veličasten pogled. Pridruži se trumam, ki so hodile po mestu, da opravijo spokorna dela, ki so bila naložena za odpustke. Sè skesanim srcem prosi odpuščanja za svoje grehe, prosi pa tudi milosti in usmiljenja za ves grešni svet, posebno za nesrečno Evropo, katero je bila božja jeza tako hudo zadela. Potem je molila na grobu apostolov sv. Petra in Pavla, da bi se okrepčala ž njih serčnostjo v veri in izprosila njih priprošnjo. Z enako pobožnostjo in navdušenostjo je obiskala tudi druga svetišča po mestu, posebno podzemeljska pokopališča ali katakombe, kjer počivajo ostanki brezštevilnih sv. marternikov.

Večkrat je bila vže prejela apostoljski blagoslov z drugimi romarji, ki so se gneli pri očitni božji službi okoli trona Kristusovega namestnika. Rada bi bila šla tudi k avdijenciji k sv. očetu; pa je bila preponižna, da bi bila za to prosila. Tudi je vedela, da pri takih slovesnostih sv. oče ne sprejemajo radi posameznih oseb. Na papeževem dvoru je bil tudi neki Peter iz Pulje, ki je pred letom ž njo vred popotoval v sveto deželo. Ta je bil priča raznih čudežev, ki so se zgodili na njeno prošnjo, in je videl lepí zgled njenih čednosti. Božja previdnost je hotela, da jo necega dne sreča, ko je obiskovala svetišča. Precej jo je spoznal. Vgenil je tudi njeno priserčno željo, govoriti sè sv. očetom. Obljubi jej iti na roko v tej zadevi. Papež so bili vže slišali, da je sveta devica iz Brešije v Rimu. Pazljivo so poslušali, kar je pripovedoval Peter o njenih čednostih, kerščankih delih vsmiljenja, o njenih naklepih in čudežih na njenem popotovanji. Precej velijo sv. oče, naj pride k avdijenciji. Ko jo pripeljejo k papežu, pade na kolena, da poljubi z otroško ponižnostjo noge Kristusovemu namestniku. Sv. oče se prav z očetovsko ljubeznjivostjo ž njo razgovarjajo. Saj so precej videli, da božji duh v njej dela, in da njena pobožnost prekosi daleč glas, ki gre o njeni svetosti. Mislili so vže, da bi jo obderžali v Rimu. Pa ponižna božja služabnica je ostala proti tem vablјivim ponudbam zvesta svojemu namenu. Ko bi jej ne bil Bog po prikazni razodel njenega poklica, težko bi bila odklonila to ponudbo; saj je vedela, da Jezusov namestnik govori. Ko je papež Klement VII. slišal njene razloge, je ni več silil, ker se

je prepričal o njenem božjem poklicu. Podelil je torej njej in delu, ki ga ima zveršiti, apostoljski blagoslov in videli bomo, da je ta blagoslov prinesel stoteren sad.

Angelja se je vsa vesela in zadovoljna vrnila nazaj v Brešijo. Tukaj je nekaj let tiho v Bogu živela. Leta 1528 je jela vojska v nepokoj devati dotodaj mirno mesto. Prigodi se, da pride zadnji Milanski vojvoda Frančišek Sforca v Brešijo in se naseli v samostanu Barnabitov, ker ga je bila cesarska vojska pregnala iz njegovih dežel. Vojvoda sliši tudi o svetosti in čudežih Angeljinih. Zato jo želi osebno spoznati ter jo prosi, naj bi k njemu prišla. Ker je svetnica poznala njegov žalostni položaj, sili jo ljubezen do bližnjega k njemu. Vže sam pogled na njo potolaži vojvodo, še bolj pa njeno modro govorjenje. Prigovarja mu, naj voljno prenaša križe, ketere mu je poslal Bog. Vojvoda jo prosi, naj mu bo priprošnjica za njegov dvor in stiskano ljudstvo. Ponižna božja služabnica zaerdi pri teh besedah ter pravi, da je sama vboga grešnica, ki nima nikakega zasluženja pri Bogu. Pa vojvoda je ni hotel poprej odpustiti, dokler mu tega ne obljubi. Da bi ga potolažila, obljubi mu, da bo zanj in njegovo ljudstvo storila vse, kar je v njeni moči.

Mej tem se je po Laškem vojska vedno bolj širila. Cesarski so vže pretili benečanskim deželam. Več plemenitih rodbin je sklenilo, da zapuste Brešijo in se nasele na varnejšem kraju. Mej temi je bil tudi Avguštín Gallo, ki je sklenil iti sè svojo družino v Kremono. Njegova sestra Hipolita, pobožna vdova, je bila velika prijateljica naše Angelje. Skuša jo toraj pregovoriti, naj gre tudi ona ž njimi v Kremono, kjer biva vže tudi njih skupni prijatelj Patengola. Cesar Karol V. je bil se svojo vojsko zasedel vže Pijačenco. Ker je Angelja dobro vedela, da bi mej hrumom vojske ne mogla opraljati svojih pobožnosti, je šla res v Kremono, kamer je prišla meseca septembra 1529 leta. Prebivala je v ulici sv. Viktorja pri svojih znancih.

Tudi tukaj se je kmalu razširil glas o njeni svetosti po vsem mestu. Po spričevanji njenega gospodarja gospoda Galla so hodili ljudje vseh stanov od jutra do mraka obiskovat božjo služabnico, da bi se posvetovali ž njo v raznih dušnih in telesnih potrebah. Vsi so se čudili njeni čeznatorni modrosti. Znala je vsem prav svetovati. Tudi Milanski vojvoda sè svojim dvorom in več imenitnih iz Milana, ki so prišli za svojim knezom, jet bilo v Kremoni. Vsi so si obračali v svoj prid pričujočnos.

Angeljino. Tudi iz Milana so dohajali ljudje, da bi jo videli in vprašali za svet. Ker je Bog z njenimi gorečimi opominjevanji združeval svojo milost, so se godila tudi velika in nepričakovana spreobrnjenja.

Ko je Angelja tako skerbela za zveličanje svojega bližnjega, ne smemo misliti, da je pozabila svojega. Ker je z lastnimi očmi gledala bedo, katero napravlja vojska, in serčno želela, da bi se njeni domovini zopet povernil ljubi mir, podvojila je svoje molitve in spokorna dela, da bi zadostila božji pravici in potolažila božjo jezo. Tolikega zatajevanja njeno šibko telo ni moglo več prenašati. Jele so jo telesne moči zapuščati in loti se je huda merzlica. Bolezen se od dne do dne hujša, in zdravniki so rekli, da Angelji ni več pomoči. Gospod Ijeronim Patengola jej naznani nevarnost. Vsi so jo objokovali kot mertvo. Patengola je bil celo vže zložil gročni napis. Pa ravno zdaj je pobožna božja služabnica pokazala, kako zelo ljubi svojega Odrešnika in kako hrepeni biti združena z njim. Okoli stoječi se niso dali potolažiti, ker so bili prepričani, da jo kmalu zgube. Sama pa je bila vesela, še smejala se je. Njeno veselje, da bo kmalu vmerla, je bilo tako veliko, da jej obličje začne žareti od nebeškega veselja in svete ljubezni. Skloni se na postelji in začne z okoli stoječimi govoriti o večnem življenji in nebeškem veselji. Kaker bi stala vže na pragu večnosti, kar ni mogla jenjati govoriti o nebeški radosti in o nečimernosti vsega posvetnega bogastva in veselja. Govorila je čez pol ure v tej navdušenosti svojega serca. Vsi, ki so jo slišali, so bili ginjeni do solz. Niso več žalovali, ker jo bodo kmalu zgubili, saj so mislili, da slišijo angelja, nebeškega serafina. Jokali so le še od ginjenosti.

Pa nenavadno veselje je kaj vgodno vplivalo na Angeljo. Zdravje se jej je začelo boljšati, in sicer tako hitro, da so jo imeli od tega trenutka za zdravo. Vsi pričujoči so se temu še bolj čudili. Vsi so imeli to hitro ozdravljenje za pravi čudež. Le Angelja sama je bila žalostna, ko je videla, da jej je vse upanje splavalo po vodi. Patengoliju pa je očitala, da se je ž njo le norčeval, ker jej je naznani bližnjo smert. V svoje opravičenje jej je povedal, kar so rekli zdravniki. Zdaj se Angelja voljno vda naredbi Najvišjega, in sprajme svoje zdravje v kazen za svoje grehe.

Ko je zopet popolnoma okrevala, je živela nadalje po svoji stari navadi v molitvi in zatajevanji. Ne daleč od Kremone je

holmec sè selom Varalo. Tu je bilo svetišče, v katerem so bili vsi kraji sv. dežele lepo naslikani. Ker v sv. deželi zavoľjo slepote ni mogla videti sv. krajev, je želela obiskati to svetišče. To željo razodene Antonu Romanu in drugim. Kmalu se zbere družba romarjev. Šli so iz Kremone skozi Lodi in Soncino, kjer je hotela Angelja obiskati Štefano Kvincanti, ki je slovela kot svetica in je bila vstanovila dominikanski samostan sv. Pavla. Angelja je prej vže večkrat govorila ž njo. Tudi zdaj je hotela porabiti to priliko in posvetovati se posebno o družbi devic, katero je namerjala v kratkem vstanoviti v Brešiji. Ko je tukaj doségla svoj namen, je šla z romarji v Varalo. O, kako je bila vesela, da je vsaj na slikah gledala kraje, ketere bi bila v Palestini rada videla. Tukaj je ponavljala vsa tista serčna čutila in molitve, v katerih se je tam topilo njeno serce. Posebno pa je prosila Boga na tem sv. kraji, naj dragi domovini podeli zopet ljubi mir in ohrani edinost mej kerščanskimi vladarji. To je bil tudi glavni namen tega romanja. Saj se je za to vže dolgo ostro pokorila in goreče molila, kaker je sama rekla. Skoraj gotovo jej je Bog tukaj tudi razodel, da je vlišal njeno prošnjo. Vernila se je iz Varala prav vesela. Na poti je svojim spremljevavcem prav za gotovo pravila, da se ljubi mir domovini kmalu poverne. Tako se je tudi zgodilo. Proti koncu leta je sklenil cesar mir z benečansko vlado in Milanskim vojvodo. Tudi s papežem je cesar stopil v tako vgodne razmere, da ga je Klement VII. v Bolonji 24. februarija 1530 leta slovesno kronal.

Kako se mej svetom kerščansko živi.

P. Karel Jožef Kvadrupani iz barnabitskega reda je zložil pred sto leti razen drugih spisov tudi kratek pouk za verne kristijane obojega spola, ki žele mej svetom kerščansko živeti in se zveličati. Večkrat je bila ta knjižica že tiskana in v razne jezike prestavljena. Gotovo bojo zlati nauki teknili tudi udom tretjega reda sv. Frančiška. Deli se na tri dele ter govori:

- pervi oddelek o dolžnostih so Boga,
- drugi oddelek o dolžnostih do bližnjega,
- tretji oddelek o dolžnostih do samega sebe.

Ker pisavec ni pisal nalašč za tretji red, temuč za poštene kristijane sploh, pa tudi za prenapete glave in take, ki pobožnost napačno razumejo, naj se po tem tudi to delce sodi. Od tretjerednikov bi se morebiti smelo tu ali tam tudi kaj več pričakovati, ker so obljubili večo popolnost in imajo vsled svojega vodila dolžnost, dajati drugim dober izgled in pospeševati pobožnost in vse, kar je dobrega.

Konec vsacega pouka so dodejani dostavki, da se povedano še bolje razume. Pristavljene številke kažejo, kje naj se pri vzamejo.

A. Dolžnosti do Boga.

Dolžnosti do Boga spolnjuje vsaki kristijan s tem, da opravlja, kar mu naklada sv. vera. To pa opravlja, kedor se vedno bolj spopolnjuje v molitvi, vdeleževanju svete maše, spovedi in svetega obhajila, v duhovnem premišljevanju in posvečevanju praznikov. Preglejmo na kratko vse te dolžnosti.

I. MOLITEV.

1. Molitev je navadni pripomoček, po katerem nam Bog deli svoje milosti. Molitev, pravi sveti Avguštín, se vzdiguje od človeka k Bogu, in milost se spušča od Bogu doli k človeku.

2. Vse pa ima svojo merò in svoje meje. Če nam sveto pisimo priporoča, da naj vedno molimo, ni da bi tu mislili na pravo molitev; saj bi bilo to tukaj nemogoče. To če lo tolikò reči, da naj želimo, da naj si prizadevamo, Boga počastiti sè vsem, kar storimo. In ta namen imejmo vedno in povsodi pred seboj. Zato pravi tudi sveti Avguštín: če pogostoma to poželiš, pogostoma tudi moliš; če vedno želiš, tudi vedno moliš. (1)

3. Mera in dolgost molitve naj se ravna po pripravnosti našega serca in po dolžnostih našega stanu.

4. Kedor svojo molitev tako zelo podaljšuje, da se mu vtrudi duh in opeša, ravná namenu molitve nasproti. Saj je namen molitve, duha tako ogreti, da poveličuje Boga. Ta nauk, ki ga sveti Tomaž tako jasno razlaga, bodi prav toplo tistim sicer pobožnim osebam priporočen, ki si s preobilnostjo v molitvi duh trudijo, ne pa povzdigujejo. Zmerni in pametni človek jenja jesti, če ne čuti več lakote, ali če čuti, da mu je želodec poln, in naj si bojo jedi, ki jih ima pred seboj, še tako zdrave, slastne in dobro pripravljene.

5. Nigdar ne smeš zanemarjati dolžnosti stanu, da bi mesto tega molil po svoji volji. Sveti Tomaž pravi, da, kedor opravlja dolžnosti svojega stanu in spolnjuje voljo božjo, temu bo dal Bog tudi brez mnoge molitve potrebnih milosti. Saj mu opravila in delo nadomestuje molitev. Še bolj je zaslužno, iz ljubezni do Boga delati, kaker pa ves čas porabiti edino le z mislimi na Boga.

6. Perva in največa skerb ni treba, da bi ti bila, kako bi mogel prav mnogo molitev opraviti. Raji si prizadevaj, da to, kar moliš, izmoliš pazljivo in premissljeno. Ne obilnost jedi, ampak, če se dobro prekuhajo, to daje telesu moč. Sveti Frančišek Saleški pravi: naša lastna ljubezen napravlja veliko zmedo; mnogo začne, pa nič ne izpelje.

Pameten in moder človek se loti le malo stvari, pa te dobro izpelje. Lahkomišljen in nečimern mnogo dela, toda slabo.

Dostavki.

(1) Sveti Bernard pravi, nepristojno bi bilo za veličanstvo božje, da bi se dalo najti, ako ga kedo ne bi iskal s popolnoma sercem. Tudi sveti Avguštín nas uči, da ne zaslužimo doseči, za kar prosimo v molitvi, če ne pričakujemo stanovitno in s tako poterpežljivostjo, ki je je vreden tako velik blager.

Obernimo to pravilo nase in bodimo lastni ljubezni vkljub strogo pravični do samih sebe. Ali se nam more še čudno zdeti, da nas pusti Bog tolikokrat v dušni temi, nevšečnosti in skušnjavah? Skušnje čistijo ponižno dušo; pokora so nevernim dušam za njih grehe, in sramoté tiste, ki se hočejo celo v molitvi prikupovati svojemu napuhu in streči obupljivosti.

Če terpi nekriva, Bogu goreče vdana duša, ki ne mara za posvetni hrup, zavoljo notranje zapuščenosti, naj se ponižuje, moli naj svete namene, ki jih ima Bog ž njo in svoje molitve in gorečnost naj podvoji. Kako bi se mogli pritoževati taki, katerim vest sleherni dan očita vedno nezvestobo, ako jim Bog krati svojo milost? Saj morajo vender že sami spoznati, da ravno njihovih grehi, po besedah svetega pisma, spuščajo oblak mej nebesa in njé, in da se jim Bog po pravici odteguje.

Ali nas ni Bog stoterokrat obiskal v naših zmešnjavah? In mi nehvaležni, ali nismo ostali stoterno gluhi za njegov glas, nehvaležni za njegovo dobroto? On hoče, da sami spoznamo,

kako slepi in siromašni smo bili, ko smo bežali pred njim. Naveličal se je, nam vedno naproti hoditi, hoče zdaj, da pojdimo mi njemu naproti. Napravlja nas, da si s poterpežljivostjo kupujemo milosti, s katerimi nas je prej obsipal, pa nismo hoteli spoznati in ceniti njih vrednosti. Ali ni to prevzetnost in gerda lastna ljubezen, da zdaj to nevoljno prenašamo, kar smo si Bogu nasproti sami zakrivali? Kako dolgo nas je čakal! Ali ni pravično, da pusti tudi on nas čakati?

(2) Molitev je najbolj poglobitna vaja v veri. Duša in življenje ji je. Stori, da pazimo na stvari, v ketere verujemo. Približa nam jih, postavi pred oči. Stori, da so nam všeč. Dá jim zavolj nas tako rekoč telo in bitje. Napravi slednjič, da posvetno za nas zgine in pripelje pred nas, kar je večno, dasi je še v večnosti.

Boga poznaš ti le še zelo nepopolnoma. Večkrat si ga misliš vse drugačnega, kaker je. Ž njim živiš kaker z neznancom in ptujcem. Ne razumeš še njegove modrosti in dobrotljivosti. Vedeš se do njega potuhnjeno, ne odkritoserčno, zbegano in z nekako grozo, kar je vse nasprotno spoštovanju, zaupanju in ljubezni, ki si mu jo dolžan. Malika si misliš na mestu živega Boga. Razserjenemu gospodu služiš, ne pa njemu, ki je oče milosti. Na vse to pa še nosiš železen jarem, mesto lahkega in sladkega, ki ti ga je naložil Jezus Kristus. Le duh božji nam more dati, po besedah sv. Pavla, da sprevidimo skrivnosti in namene božje. Le po Bogu samem moremo Boga spoznavati, kaker nam tudi sonce ne kaže druge luči, kaker svojo lastno, in le v molitvi se Bog razodeva duši. Na tihem govori, ker On će sam govoriti. Poučuje nas v miru. Prikazuje se nam, kaker se je prikazal Mojzesu in Eliji, v samoči in v puščavi. K tistim prihaja, ki ga kličejo iskreno in ponižno. Prikazuje se tistim, ki si očistijo serce, da bi postali njega vredni. Razsvetljuje jih, On je njih notranji gospod; poučuje jih naravnost sam in za stonj nas uče ljudje, če Bog sam ne stori tega.

II. PREMIŠLJEVANJE.

1. Premišljevanje je duši luč in tolažba telesu. David pravi, ko sam o sebi govori: s premišljevanjem se je moje serce vnelo in ogenj ljubezni se je v meni užgal.

2. Vsaki dan naj se odloči po pol ure za premišljevanje,

razen če ovira to sveto vajo slabo zdravje ali nenavadna opravila.

3. To, o čemer misliš premišljevati, si moraš že poprej tisti večer ali saj prej, preden začneš to lepo vajo, za terdno odločiti. Tako se duh lažje seznaní s predmetom.

4. Predmet premišljevanju bodi navadno kaj tacega, kar zbuja zaupanje in ljubezen do Boga. Strašljive stvari bojo le redko kedaj tvojemu duhu koristile in tudi tebi velja, kar sveti Frančišek Saleški piše neki gospê: „Prepovedujem Vam, premišljevati o smerti, sodbi in peklu. Taki predmeti so vzlásti za to, da se zbudí zdravilén strah, nišo pa za Vaš dušni stan, ki je že tako bolj poplašén, kaker je treba.“

5. Za premišljevanje si ni treba zbirati preobširne tvarine. Bolje je, da je majhina, če ima le za dobro premišljevanje dosti v sebi. Najbolj učeni očetje svetujejo in uče, da naj skerbimo pri premišljevanji bolj za serčno pobožnost, kaker pa za tuhtanje z umom, ker to zadnje je le pripomoček, prvo namen.

6. Zapomniti je tudi treba, da naj se premišljuje sè zbranim dubom in mirno, pa tudi brez plašljivosti in brez prevelikega strahu pred razmišljenostjo. Neradovoljna razmišljenost nam da dvojno zasluženje, najprej od pokore, ker duh mnogo terpi, če ne moremo zbrani ostati pred Bogom. Zato pravi sveta Terezija: „Če ne molim, pa pokoro delam.“ Drugo zasluženje je od molitve. Bog namreč poplača željo in delo, če ga proti svoji volji nismo mogli zveršiti.

7. V veliko tolažilo mu bo, kedor se spomni tegale nauka svetega Frančiška Saleškega: Najboljša molitev je, če je kedo mirno in spokojno v mislih pred očmi povsodi pričujočega Boga, ne da bi si kaj družega želel, kaker pri njem biti in pridobivati si njegovo zadovoljstvo“. Dete, ki ga ima mati v naročju, nič ne govori, pa njegovi ljubeči pogledi povedo vse in z njimi pokaže bolj kaker z besedami veselje, ki ga čuti na materinih rokah.

8. Konec premišljevanja ni treba delati mnogoverstnih sklepov. Bolje je, vedno ravno tiste ponavljati, posebno take, ki se tičejo navadnih strasti. Preobilni sklepi begajo duha, ne da bi ga boljšali. Navadno kedor veliko obeta, malo derži.

9. Sveta Terezija hoče, da naj človek pri molitvi svojemu

telesu privošči zložnost, da se duh ne moti, temuč vsega vtopi v molitev in v Boga. Ne martraj se s tem, da bi predolgo klečal. Je že dosti, če duh, ves poln spoštovanja, zaupanja in ljubezni, kleči pred Bogom.

Dostavki.

Kako pa ti je treba moliti? Sveti Pavel te uči z dvema besedama: „Moliti čem sè sercem in duhom“. Združuj občutljeje in ljubezen z mislimi in pametjo. In to je, kar je rekel Sin božji Samaritanki, da je prišel čas, ko bodo, ki prav molijo, očeta molili v duhu in resnici. Molitev in počeščevanje izvirata oba iz enega vira. Počeščuješ Boga, če ga moliš, kaker sam govori po preroku: „Kličeš me na pomoč in mi skazuješ dolžno čast s tem, da zahtevaš mojo pomoč.“

Ker je pa, po besedah svetega Avguština, Boga le z ljubeznijo mogoče častiti, je mogoče tudi moliti le iz ljubezni do njega in le po ljubezni se more, po njegovih besedah, pri Bogu doseči vslišanje. „Ljubezen je, ki išče; ljubezen je, ki terka. Ljubezen sama je, pravi drugje sv. Avguština, ki zdihuje. Ona je, ki prosi, in Bog, ki nam jo je vsadil v serce, jo bo vslišal. Serce govori z Bogom, kaker usta z ljudmi.“ Kakeršen koli zunanji videz si kedo nabere, naj mu bojo misli še tako svete, izmoljeni psalmi še tako pobožni: če pa serce ne ljubi, je vse nemo, ker Bog gleda samo na serce in serce govori le iz ljubezni.

III. ZDIHLJEJI.

1. Zdihljeji so kratke, pa serčne molitvice in ljubezni polni vzleti duše k Bogu. Sveti Frančišek Saleški pravi o njih, da so oni, ki nadomeščajo vse druge molitve, mej tem ko vse druge molitve ne morejo njih nadomestiti.

2. Vsaki čas, na vsakem kraju, mej vsakim pravilom se more kratek zdihljej napraviti. Kaker jemljemo kakšno slaščico ali dišavo v usta, da si jih popravimo, ali da si okrepčamo želodec, ravno tako poživljamo duha s pogostnimi zdihljeji.

3. Stari menihi, o katerih govori sveti Avguština v listu, ki ga je pisal Probi, niso imeli časa za dolge molitve, ker so morali delati cel dan brez prenehleja. Pogostni zdihljeji pa so

nadomeščali druge molitve in sme se reči, da so vedno molili mej tem ko so vedno delali.

4. Zelo želim, da bi tudi ti prav pogostoma tako molil. Saj je lahko in zelo koristno in več ti bo pomagalo, kaker premnoge tvoje ustne molitve, katerih obilnost ti bolj jezik trudi, kaker da bi ti duha razsvetlila in poživila.

IV. SVETA MAŠA.

1. Pri sveti maši se ponavlja ravno tista daritev, katero je opravil Jezus Kristus na križu, s tem razločkom, da je daritev na križu bila kervava, daritev svete maše pa je nekervava. (1)

2. S to nekervavo daritvijo spolnujemo štiri dolžnosti, ki po nauku svetega Tomaža vežejo človeka z Bogom: 1) častimo ž njo njegovo vsemogočnost in veličanstvo, 2) delamo pokoro za storjene grehe, 3) zahvaljujemo Gospoda za prejete dobrote, 4) prosimo Boga milosti, katerih smo potrebni.

3. Sveta maša je neskončne vrednosti, ker ima v sebi neskončno zasluženje Jezusa Kristusa, ali njen uspeh je večji ali manjši, kaker je pobožnost tistega, ki jo naroči ali gre k nji, večje ali manjše vrednosti. Morje, pravi sveti Avguštin, ima neizmerno obilno vode, sleherni pa je dobiva več ali menj, kakeršna mu je posoda, s katero jo zajemlje. Voda neizmernega morja je tukaj podoba neskončnih zaslug Jezusa Kristusa, ki jih obsega sveta maša. Veča ali manjša posoda je večja ali manjša pobožnost tistih, ki so pri tej sveti daritvi.

4. Bodi toraj vselej sè spodobno pobožnostjo pri sveti maši. Kaker je koristno, če je kedo pri mnogih mašah, je venderle boljše, da je pri mašah s prav serčno pobožnostjo, če tudi bi bilo manje njih število.

5. Keder greš k sveti maši, reci sam sebi: „Ostanite daleč proč, vse posvetne misli. Jez grem na sveto goro božjo, kjer mora biti vseljubezen in svetost“ in potem stopi s pobožno tihoto v hišo Gospodovo.

6. Že pred sveto mašo, ali keder se začne, obudi na kratko živo in serčno djanje kesanja, da se ti serce bolj in bolj očisti in da more popolnoma očiščeno biti pri presveti daritvi in se vdeležiti njene milosti.

7. Vsaka molitev, naj se že opravlja z besedami, ali pa samo v mislih, ima to lastnost, da koristi tistemu, ki je pri sveti maši. Prav zelo koristno je pa tudi, če se premišljuje, kaj vse pomenijo mašnikova opravila; to je razloženo večinoma po mašnih bukvah. Premišljujejo naj se pa samo nekateri teh pomenov, da se dobi več časa za pobožno premišljevanje in notranjo pobožnost. V tej reči se motijo tisti, ki samo na to pazijo, da bi prav veliko molitev zmolili, ki se vjemajo z mašnikovimi opravili, ter jih skerbno bero iz molitvenikov; naj bi jih raji dobro premišljevali in pobožno opravljali. Taka viharna molitev je bolj delo blebetavega jezika, kot vernega duha. (2)

8. Proti koncu svete maše ali mej svetim obhajilom mašnikovim daruj samega sebe in vse, kar je tvojega Zveličarju, ki se je daroval za tebe svojemu večnemu Očetu. Če hočeš, se lahko tudi duhovno obhajaš.

9. Če smo potrebni kakšne prav posebne milosti, ali če se obhaja praznik našega poglavitnega patrona ali svetnika pomočnika, je koristno, če damo pobožnemu mašniku, da opravi za nas nekaj posebnih maš, najbolje takemu, ki pozna naše potrebe, da bo s toliko večjo gorečnostjo molil za nas.

10. To kar se plača za te svete maše, se sme prišteeti k miloščini, katero deliti je že tako vsakedo dolžan, se ve, po svojem stanu in premoženju.

Dostavki.

(1) V početku svete maše moli mašnik in služabnik ž njim en psalem, da bi se mogel bolje pripraviti za to nekervavo daritev. Prav dobro je, da tudi ti razumeš, o čem govori ta psalem, da si moreš v njegovem pomenu tudi v sercu zbudjati pobožnost.

Kmalu potem moli mašnik očitno spoved ali „konfiteor“, da se obtoži Bogu in očisti serce, preden pristopi k altarju. Ob enem ž njim se tudi ti obtoži pred Bogom in poprosi Boga za čistost serca, ki je potrebna, ako se hoče dobiti korist od tako svetega opravila.

Ko je mašnik prišel k altarju, moli za pripravo še kratko molitvico, v katero se mu tudi ti pridruži. Potem moli „introit“ ali pristop, t. j. začetek kakega psalma. V starih časih so molili celi psalem, zdaj se ga zmoli le nekatere besede, ali te besede so tako goreče in spodbudne, da ne moreš boljšega storiti, kakor to, da jih pobožno poslušáš.

2. Napačna ponižnost je, če se ima kedo za nevrednega božjih dobrot, in meni, da jih ne sme sè zaupanjem pričakovati. Prava ponižnost obstoji v tem, da spozna človek vso svojo nevrednost, in se vsega Bogu izroči, ne da bi kaj dvojil o tem, da more on vse storiti v nas. Če bi bilo Bogu treba, iskati za svoja dela v nas že položen kal, bi mi pač po vsej pravici mogli verjeti, da smo ga zaterli sè svojimi grehi, ter da smo nevredni, da nas izvoli modrost božja. Ali Bogu ni treba, da bi kaj našel v nas, in najti more le to, kar je sè svojo milostjo sam položil v nas. Moglo bi se še celo reči, da je ravno prazni nič vsake vstvarjene reči, pri človeku pa še združen z grehom v neverni duši, celo najbolj pripraven, da dobi njegovo vsmiljenje. Ravno tu ga Bog naj raji izkaže, da se s tem tolikanj bolj poveleča. Take grešne duše, ki vedno čutijo le svojo slabost, vsaj darov božjih ne morejo same sebi pripisovati. „Tako, pravi sveti Pavel, izvoli Bog naj slabeje stvari, da poniža najmočnejše. Ne boj se tedaj, da te tvoji prejšnji grehi nevrednega delajo vsmiljenja božjega. Nič ni bolj vredno njegovega vsmiljenja, kakor velika nadloga. Iz nebes je prišel za grešnike, ne pa za pravične. Prišel je, da išče, kar se je zgubilo, in vse se je zgubilo brez njega. Zdravnik išče bolnih, ne pa zdravih. O pa kako zelo še ljubi Bog tiste, ki mu serčno naproti prihajajo v prezamazanih in razterganih oblačilih in njega, svojega očeta, prosijo obleke, njega vredne !

(Dalje prihodnjič.)

O blagoslovu s popolnoma odpustkom

ali

„vesoljni odvezi“ za svetovne tretjerednike.

(Konec.)

3. Da se dobi popolnoma odpustek, ki je združen s tem blagoslovom, se po papeževem kazalu odpustkov še prav posebno zahteva, da naj se nekoliko časa moli na papežev namen za potrebe kerščanstva, (cerkev zato obiskati, se ne tirja ravno), in prejme svete zakramente. Koliko se mora zmoliti, ni določeno. Pet očenašev gotovo zadostuje. Kedor pa ima to hvalevredno navado, da se spove vsaki teden enkrat, temu ni treba še zato

posebej k spovedi hoditi; zadosti je, če prejme sv. obhajilo, kar more storiti že tudi dan poprej. (Dekret Pija IX. 6. oktobra 1870). Tjedenska spoved je pa tista, ki se opravlja v teku s e d m i h, n e o s m i h d n i.

4. Blagoslov z odpustkom se podeljuje na dva načina; ali vsakemu posebej, privatno, to je pri spovednici precej po spovedni odvezi, ali pa očitno (javno), to je, zbrani redovni skupščini ali sploh več zbranim tretjerednikom, ne glede na njih število. Očitno ali javno se imenuje vsako tisto podeljenje blagoslova z odpustkom več tretjerednikom, ki se prejme zunaj zakramenta svete pokore, torej ne pri spovedi. Za zasebno ali privatno podeljenje so bili pooblašteni enkrat za vselej vsi spovedniki, naj si bojo redovni ali svetovni. (Sv. zbor za odpustke 10. junija 1886.) To pooblastilo so dobili spovedniki le zavoljo tretjerednikov, da ne bi nikjer morali ostati brez te velike milosti blagoslova z odpustkom. Pravico, ta blagoslov j a v n o p o d e l i t i, imajo le redovni predstojniki, (torej najprvo gvardijani), potem so pooblašteni tudi tačasni vodniki tretjega reda, vizitatorji, ravno tako namestniki teh redovnih vodnikov posameznih podružnic. Če v katerem kraju tretjeredniki nimajo duhovnih vodnikov, ali če drugači iz posebnih razmer ne morejo prihajati k očitni podelitvi blagoslova, se na posebno željo da tudi drugim duhovnikom pooblastilo, če tudi niso v tretjem redu, da morejo javno podeliti blagoslov z odpustkom. — Pooblašteni mašnik prvega ali tretjega reda sv. Frančiška, se vdeleži, k e d e r o č i t n o d a j e v e s o l j n o o d v e z o, t u d i s a m t i s t i h m i l o s t i, k i s o s k l e n j e n e s t o o d v e z o a l i b l a g o s l o v o m ¹⁾, (Dekret Pija IX. 18. junija 1876.)

Da se udje tretjega reda ne bodo begali, naj bo za javno podelitev njihovega blagoslova pri posameznih redovnih občinah čas za terdno odločen, in sicer ob uri, ki je večini njih najbolj pripravna, in pri tem enkrat določenem času naj se, razen prav posebnega zadržka, vedno ostane. Ta red, kaker tudi potrebne spremembe naj se o pravem času določno oznani. Tu ali tam bi se morebiti dali za dneve mesečnih shodov zbrati dnevi, ki so določeni vesoljni odvezi, posebno ob nedeljah, tako da se pri shodu zbrani redovni občini podeli blagoslov z odpustkom. — V farah po deželi, ki imajo redovno skupščino z redovnim pred-

¹⁾ „Ovetje“ IV., zv. 5.

stojnikom, se blagoslov z odpustkom lahko da pri tako imenovani farni maši, najpripravniše po pridigi s pridiznice. Če je fara velika in če šteje jako mnogo tretjerednikov, tako da jih mnogo izmed njih ne more priti k veliki službi božji, se pomaga s tem, da se blagoslov z odpustkom ne podeli samo pri veliki službi božji, temuč tudi pri juterni, ali pa pri popoldanski, zato da udje milosti, do katerih imajo pravico, tudi v resnici zadobe. Res je sicer, da morejo udje ta blagoslov prositi in prejeti tudi pri spovedi od vsacega spovednika, ali, če je kje mnogo tretjerednikov in če se vsakemu posameznemu da še blagoslov pri spovedi, vzeme to mnogo časa spovedniku in spovedovancem, posebno keder je obilno ljudstva za spoved ali se drugači mudi, mej tem ko javna podelitev vesoljne odveze le nekoliko trenutkov terpi.

Ako ima kak zavod mnogo tretjerednikov, p. bogoslovna semenišča, odgojevališča, konvikti, bolnišnice i. t. d. in se ti ne morejo lahko vdeležiti javne podelitve blagoslova z odpustkom v cerkvi dotične skupščine, naj jim ga pride delit redovni vodnik tistega kraja v njihovo kapelo ali oratorij, ali pa naj si preskerbi to pravico njihov duhovni vodja, kar je tudi pripušče-no tam, kjer ni redovnikov sv. Franciška, kaker se razvidi iz formularijev, ki jih za to dajo generaljni ministri.

5. Blagoslov z odpustkom se sme dati pričujočim tretjerednikom devetkrat v letu in sicer ob tistih, nalašč za to odločenih in v „kazalu odpustkov“ pod št. 8. naštetih dnevih, ki so tile : 1. na Božič ; 2. na velikonočno in 3. na binkoštno nedeljo ; 4. na praznik presv. Serca Jezusovega (blagoslov letos na kresni dan) ; 5. na praznik brezmadežnega spočetja Marije Device ; 6. na dan sv. Jožefa ; 7. na dan vtisnjenja ran sv. Franciška (17. septembra) ; 8. na dan sv. Ludovika, kralja francoskega (25. avgusta), in 9. na dan sv. Elizabete Ogerske (19. novembra). Ker pa neketeri izmej tu naštetih devetih dni ali sploh niso zapovedani prazniki, ali se pa v mnogih deželah ne praznujejo in zato tretjeredniki, ki večinoma od dela žive, ne morejo lahko ob delavnikih prihajati v cerkve, da bi spolnili pogoje, ki so potrebni k zadobljenju odpustka, združenega s tem blagoslovom, zato je, gledé na to okoliščino, sveti zbor za odpustke dovolil z dekretom od 16. januarija 1886, da naj se sme tretjerednikom, ki so v delavnik zadržani, podeliti blagoslov prihodnjo nedeljo ali zapovedani praznik, ki je v osmini tistega dne, ki je prav

za prav določen za blagoslov s popolnoma odpustkom. Razume se, da morajo spolniti navadne pogoje o pravem času. Po naših krajih so le trije delavniki, ketere se daje blagoslov: sv. Ludovik kralj, rane sv. Frančiška in sv. Elizabeta Ogerska; na Hervažkem tudi sv. Jožef. Vzrok zaderžkov mora biti res veljaven in podelitev vesoljne odveze se ne sme nasprotno prenesti z nedelje ali praznika na drugo nedeljo ali praznik.¹⁾

Ker se pa, kaker je bilo vže rečeno, blagoslov z odpustkom podeljuje ali javno, ali zasebno, zato je treba še pomniti, da se j a v n o, to je zbrani redovni občini sme dati ob določenih 9 dneh, oziroma na dotično nedeljo ali praznik mej osmino, in sicer le mej n a r a v n i m d n e v o m, t. j. o d p o l n o č i d o p o l n o č i. Res je sicer, da je bila privoljena „vesoljna odveza“ vseh 9 dni le zavoljo tistih dni in se torej čas za odpustke začenja že s prvimi večernicami ali večernicami pred praznikom; tudi je res, da se sme spoved in sveto obhajilo že en dan prej opraviti, ali za druga še zapovedana delu, p. molitve za odpustke, je čas veljaven le od polnoči do polnoči, prav po besedi, kaker govori papeževo privoljenje. Drugači je takrat, če podelivno pismo naravnost dopusti polajšanje. (Sv. zbor za odpustke 12. januarija 1888 in 16. julija 1887.) Zato tedej ne bi bila veljavna „vesoljna odveza“, ki bi se dala j a v n o tretjerednikom že prej ta večer. Le za privatno podelitev, pri spovedi, je sveti rimski sedež v najnovejšem času nekoliko popustil. Na mnogokratne prošnje so namreč sveti oče Leon XIII. z dekretom sv. zbora za odpustke od 21. julija 1888 podelili olajšilo, da se sme vsem tretjerednikom podeliti blagoslov z odpustkom že en dan pred tistimi 9 dnevi, ki so zgoraj naštetih²⁾, vendar samo pri spovedi, torej zasebno, nikaker pa ne očitno. Ta predprava se je dala, da bi bilo tretjerednikom koliker mogoče pomagano, vdeležiti se v resnici te tako velike dobrote blagoslova z odpustkom vkljub različnim oviram v njih poklicu.

6. Da je blagoslov z odpustkom res veljaven, je slednjič neogibno potrebno, da se daje tako in s tistimi besedami, kaker so določili sv. oče Leon XIII. Za j a v n o podelitev je formula dalja; keder se daje pri spovedi precej po sveti odvezi, zadostuje okrajšana. Če žele kateri tretjeredniki brez spovedi prejeti

¹⁾ „Cvetje“ VI., zv. 7.

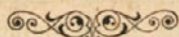
²⁾ Oziroma na dan pred dotično nedeljo ali praznikom mej osmino.

blagoslov z odpustkom, se jim ima podeliti po daljši obliki, zato ker je to javna podelitev. In v tem slučaju je ne more dati vsak spovednik, temuč le tisti, ki ima pravico, javno jo podeljevati.

7. Lepa navada je, da tretjeredniki pred javnim podeljenjem „vesoljne odveze“ obude kesanje, ali da skupaj molijo „očitno spoved“. Sicer pa to ni ravno, da bi moralo biti, ker je že pri podelitvi blagoslova z odpustkom v formuli zapovedan „konfiteor“.

Dobro je tudi, da se po javnem podeljenju blagoslova opravi skupaj sè zbranimi tretjeredniki navadne molitve za odpustke, ker se drugači ne dobi popolnoma odpustek, če se ne opravi kar je v ta namen potrebno, to je : spoved, sv. obhajilo, in molitev na papežev namen.

Samo zavoljo podeljenega blagoslova z odpustkom naložiti posebno pokoro, ni zapovedano.³⁾ E.

Začetek svetega križevega pota

po samostanih naše frančiškanske okrajine svetega Križa.

Nad pol drugo sto let je že minilo, kar se je začela za ljudstvo pobožnost svetega križevega pota po katoliških cerkvah. Koder je hotel poprej dobiti popolnoma in nepopolnoma odpustke, podeljene od raznih papežev za to obiskovanje, mora! je sè skezanim srcem obiskati pravi križevi pot v Jeruzalemu tod, koder je hodil Jezus Kristus, obložen s teškim križem. Ko je pa to že samo na sebi težavno romanje v Jeruzalem še težje in nevarniše postalo, odkar so se teh svetih krajev polastili divji saraceni, so začeli redovniki sv. Frančiška po svojih samostanih postavljati spominike križevega pota in jih obiskavati tako, kaker da bi jih obiskavali v Jeruzalemu, in papež Inocencij XI., še obilneje pa Inocencij XII. je podelil za tako obiskovanje s konstitucijo ali vstavnim pismom : „Ad ea, per quae,“ dne 24. decembra 1692, — letos dve sto let, — mnogo odpustkov, ki so bili pa veljavni samo za frančiškane.

³⁾ Primeri: P. Franciscus Tischler: Handweiser für den hochwürdigen Klerus in Sachen des III. Ordens. Salzburg. 1891.

Papež Benedikt XIII. pa je s konstitucijo: „Inter pluri-
ma,“ izdano dne 3. marcija 1726 dovolil, da se morejo vseh teh
odpuvkov vdeležiti tudi drugi verniki, ki skesano premišlujejo
terpljenje Kristusovo od postaje do postaje in sicer le pri fran-
čiškanskih cerkvah, odpustek pa da se more nameniti tudi du-
šam v vicah. S tem je hotel počastiti red, ki je bil do tedaj že
nad 400 let, namreč od leta 1313 varih pravega božjega groba
in drugih svetih krajev.

Ker se pa teh odpuvkov ni moglo vdeleževati ljudstvo, ki
stanuje daleč od samostanov, zato je kmalu potem na ponižne
prošnje tega reda papež Klemen XII. podelil novo polajšanje s
pismom: „Exponi nobis,“ 16. januarija 1731. Privolil je namreč,
da se ta pobožnost sè vsemi že podeljenimi odpustki sme vpeljati
tudi po družih cerkvah, vendar s to pogojo, da mora križev pot
blagosloviti in postaviti le pooblaščen mašnik frančiškan. To
podelitev je na prošnjo svetega Leonarda Portumavriškega, po-
sebnega pospeševavca križevega pota, poterdil tudi papež Bene-
dikt XIV. s pismom „Cum tanta,“ 8. avgusta 1741.

Perve križeve pote, ali bolje rečeno, križe z dodanimi po-
dobami terpljenja Kristusovega, v premišljevanje posebno takim,
ki neznajo brati, so s početka za ljudstvo postavljali večinoma
zunaj samostanskih cerkev.

V naši redovni provinciji so berž ko ne najpoprej v Ljub-
ljani postavili križev pot za ljudstvo. Po prizadevanju teda-
njega provincijala, P. Jakoba Hofšteterja, so ga napravili leta
1728, in sicer zunaj cerkve, (tik sedanje gimnazije) ob hodniku
okolo pokopališča. Že iz prirojenega vsmiljenja do prebitko ter-
pečega Zveličarja so bili Ljubljanci tej pobožnosti tako vdani,
da je po sporočilu našega zgodovinarja težko minil kateri dan,
da ne bi bil eden ali drugi, očitno molil sveti križev pot. To pa
ne samo osebe izmej prostega ljudstva, tudi izmej gospode in
duhovščine, na ogled in v izgled vsim mimo gredočim.

Da bi se spomin na terpečega Odrašenika še bolj zbudil in
oživel v srcih pobožnih vernikov, so predstojniki ljubljanskega
samostana sklenili, da naj vsaki petek zjutraj eden izmej prid-
garjev javno vodi to pobožnost za zbrano ljudstvo. Bralo se je
kaker je še dan današnji navada, pri vsaki postaji premišljevanje
o tistem terpljenju Jezusovem, ki ga kaže podoba dotične postaje.
Obilna množica pa je spremljevala vodnika od postaje do postaje.
V štiridesetdanskem postu pa je bil križev pot zjutraj ob sedmih

slovenski, in ob desetih nemški, za tiste, ki neso razumeli slovenskega.

V Novem mestu je bil sveti križev pot postavljen leta 1731. Perva postaja je bila v frančiškanski cerkvi in potem se je šlo iz cerkve do posameznih postaj tako, da se je prišlo do zadnje, ki je bila v kapelici božjega groba blizu grajščine „Germ.“ Ker ga je bilo ob dežju, posebno po zimi, težko obiskovati, so ga kmalu tu opustili ter leta 1735 prestavili v cerkev, kjer ga je verno ljudstvo opravljalo z izgledno pobožnostjo, in sicer ne samo o petkih, ko ga je v procesiji vodil redovni mašnik, temuč marsikedo vsaki dan, iz posebne in osebne pobožnosti.

O Kamniku piše naš poročevavec ob koncu prejšnjega stoletja, da se tudi tukaj pridno obiskuje križev pot, ki ga vodi, da se ljudstvu ta pobožnost olajša eno nedeljo na mesec ob eni popoldne redovni mašnik in pri vsaki postaji bere premišljevanje o terpljenju Kristusovem. — Tako po kranjskih samostanih.

V Brežicah na Štajarskem se je po tistem sporočilu tudi po eno nedeljo na mesec vodil javno križev pot, s kratkim nagovorom.

V Nazarjih ali Nazaretu pri Mozirju je bil sveti križev pot, ki ga pobožno ljudstvo samo za se, pa tudi očitno pod vodstvom redovnega mašnika prav marljivo obiskuje, s početka postavljen zunaj cerkve. Kesneje, leta 1733, so ga premestili v cerkev, nekaj zato, da bi bilo bolj pripravno za ljudstvo, posebno ob dežju in snegu, nekaj pa tudi zavolj tega, da se podobe obvarujejo škode in nesnage, pobožnost pa onečaščenja.

Po naših hervaških samostanih tudi niso zaostali s to ginljivo in koristno pobožnostjo.

V Karlovcu se je premišljeval „križni put“ celo leto vsaki mesec enkrat skupno, tako, da je, kaker drugod, skrivnosti terpljenja pri posameznih postajah hervaški čital redovnik, ki je vodil to pobožnost. V „korizmi“ ali 40 danskem postu pa ga je ljudstvo tudi samo zase marljivo molilo in verh tega ga je še redovni svečenik dvakrat na teden javno vodil, in sicer enkrat hervaški, enkrat nemški govornik.

V Samoboru se je obiskoval s prav posebno pobožnostjo in da se ta pobožnost še bolj zljajša ljudstvu in povzdigne njegova gorečnost, je tudi tukaj eno nedeljo v mesecu javno vodil križev pot in pri postajah čital o skrivnosti terpljenja frančiškanski redovnik; v korizmi pa se je to godilo vsako nedeljo.

J a s k a, dasiravno čisto na samem sredi polja, tudi ni hotela izostati. Molili so ga očitno vsaki mesec enkrat.

Na Klanjcu ravno tako vsaki mesec enkrat javno, in ni se jih manjkalo, ki so ga tudi sami zase pogostoma molili.

O nekedanjem samostanu na Berdovcu ali Gorici, ki ga je odpravil leta 1789 cesar Jožef, se veli, da so leta 1761 sezidali novo cerkev in tudi nov križev pot napravili, ki ga bližnje ljudstvo pridno obiskuje.

Tista nesreča, kaker Berdovac, je zadela ravno tistega leta tudi samostan svetega Lenarta na Plešivici, zdaj župnija Kotár pod Okičem. Tudi tam se je križev pot javno opravljal po enkrat na mesec.

Nič bolje se ni godilo samostanu v Senju v Dalmaciji. Leta 1806 so ga začasno spremenili v škofijsko semenišče. O tamošnjem narodu se veli, da je vsaki dan z veliko pobožnostjo obiskaval postaje križnega puta, ki ga pa večkrat tudi svečenik javno vodi, ljudstvu v večo spodbudo.

Mesto Pazin v Istri je brojilo dosti pobožnega naroda, ki je rad hodil v našo samostansko cerkev molit in tam zelo pobožno opravljal sveti križev pot. Kaker drugod, tako so tudi tukaj redovniki pri tem pomagali ljudstvu ter vsaki mesec enkrat vodili javno premišljevanje terpljenja Kristusovega različno pri različnih postajah.

O dveh starih šamostanih, na Sveti gori pri Gorici in na Tersatu pri Reki nismo našli iz tistega časa nič zapsanega o križevem potu. Ker sta imela oba oskerbovati vsaki svojo slavno romarsko cerkev in je prvi čisto na samem, (zdaj pod vodstvom svetovne duhovščine) so morebiti to pobožnost še le kesneje vpeljali. Saj ima stari zapisnik tudi opazko, da se križev pot od dne do dne bolj širi po celi provinciji, toraj dokaz, da ga pred sto leti še niso povsod imeli. Hervaška kujižica, po kateri so na Tersatu vodili „križni put,“ je bila tiskana 1755; prvi slovenski „Pot svetiga križa“ pa je bil menda natisnjen v Ljubljani leta 1753.*)

Na Kostanjevici kamer so se iz Gorice preselili svetogorski frančiškani leta 1811, so bili takrat, ko je bilo pisano naše poročilo, še prejšnji prebivavci, karmeliti.

Tako se bere o postanku in početku te ginljive in s tako

*) J. Marn. Jezičnik XXII. str. 76.

obilnimi popolnoma in nepopolnoma odpustki obdarjeni pobožnosti v knjigi pisani (ne natisnjeni) pred sto leti. Vi pa, dragi bravci in posebno odkritoserčno pobožni tretjeredniki svetega Frančiška, skerbite za to, da ogenj te ljubezni do terpečega na križu tudi v naših, za dušni prid ohlajenih časih ne vgasne, temuč da se bo širil vedno bolj in bolj, ter da se bo enkrat enako veselo moglo tudi o našem stoletju sporočati, vam v obilno dušno korist, poznim rodovom pa v zgled in posnemo.

E.

Kerščanskim poslom.

III. POSEL SLUŽI GOSPODARJEM.

5. Sužnja in zvesti Anton.

1. Vandali, divje ljudstvo, so priderli v Afriko, ko je bil sv. Avguštin tamkaj škof, okolu srede petega stoletja. Razdevali so vse, kar jim je prišlo pod roke, zlasti so preganjali in morili katoličane. Evdajmonu, pobožnemu in bogatemu možu, so vzeli vse. Vzeli so mu edino hčer Marijo z njeno deklo, ter ju prodali sirskim tergovcem v sužnost. Volja božja je bila, da dobita istega gospodarja. Zvesta dekla je največ skerbela za to, da bi bila Mariji polajšala stan.

Prevzemala je njena dela, tolažila jo, tako spoštovala, da sta se čudila gospodar in gospodinja. Prašala sta, od kod da sta. Nato izvesta, da je ena iz bogate hiše, druga pa žlahne duše. Tolika zvestoba in ljubezen se je razvedela po mestu. Jeli so nabirati za njiju denar, s katerim so odkupili sužnjici. Teodor, škof, je to stvar dalje ravnal; v kratkem je imel žalostni oče Evdajmon svojo ljubljeno hčer Marijo in svojo zvesto služabnico.

2. Ko je vladal kralj Ludovik XIV, je živela v Parizu gošpa Varona, vdova visokega častnika, v velikem vboštvu. Večkrat je prosila kralja podpore, a vselej je dobila le obljube. Kar je mogla vterpeti, prodala je. Le eden ji je še ostal, zvesti služabnik Anton, ki je služil pri nji že 20 let. Sila do verha prikipi. Morala je posloviti tudi služabnika, dasitudi solznih oči. Kaj stori Anton? „Ostanem“, pravi; „slab človek bi bil, ki bi

v stiski zapuščal svoje dobrotnike“. Anton gre h kovaču, in tamkaj dela za svojo gospodinjo. Vsako jutro in vsaki večer je bil doma, da je opravil potrebna dela, potem je šel pa v kovačnico. Nekega dne pa Antona ni domov. Gospo je to skerbelo. Kar pride kovač, in pravi, da se je njegov pomočnik pri delu pregnal; da bi zaslužil par grošev več, je stal do dveh popolnoči pri vignju (kovaškem ognjišč). Gospa Varona hiti berž po zdravnika, ter ga prosi, naj reši služabnika, tega dobrega človeka, ki si je bolezen nakopal zavoljo nje. Zdravnik je povedal to dogodbo na kraljevem dvoru. Antonova zvestoba je ginila tudi kralja. Vdovi dovoli obilno pokojnino. Anton v kratkem okreva, in odslej nista terpela pomanjkanja.

6. Ljubezen zbuja ljubezen.

1. Sv. Frančišek Salezij je zgled, kako naj si gospodarji pridobivajo ljubezen poslov. Očetovski je skerbel za njih dušne in telesne potrebe. Nigdar jim ni rekel grobe ali hude besede. Nekoč je bilo govorjenje o zaderžanju do poslov. Frančišek pravi: „Posli so naši bližnji in ponižni bratje, ki nam služijo. Ljubezen nas veže, da jih ljubimo. Ljubimo jih torej, kaker sami sebe. Z nami stanujejo pod eno streho, z nami sede za eno mizo. Ravnajmo ž njimi, kaker sami seboj, ali kaker želimo, da bi z nami ravnali, ke bi bili mi na njihovem mestu. To se ve da jim pregreškov ne gre spregledovati, pa moramo tudi pohvaliti, kar imajo dobrega. Pokaži jim včasih svojo zadovoljnost, da jih spodbudiš, in daj jim znati, da jim zaupaš. Kaker vgodni veter, vpert v jadra, ladjo hitrejše žene ko sto vesli, tako dela prijazna beseda in znamenje blagohotnosti več ko sto osornih, terdih, žugajočih vkazov.“

3. „Resnica, ki ni ljubezniva, ne prihaja iz prave ljubezni.“ Tega se je natanko deržal sv. Frančišek Salezij. Kederkoli je imel poslom povedati neprijetno resnico, premislil je svoje ravnanje tako le: „Kedor je po časti in službi dolžan, da graja napake podložnih, mora resnice, ki so nekam težko prebavljive, najprej pogreti in prekuhati pri ognju ljubezni, da se izgubi grenkoba, če ne, je svarilo enako nezrelemu sadu, od keterega želodec boli. Pri svarilih je treba posnemati zgled vsmiljenega Samarijana, ki je clje in vino vlival v rane vbogega bolnika“. Takih načel se je deržal ta sveti mož.

3. Ljubi torej svoje posle, in ljubili te bodo. Skerbi jim, za zdravje, opominjaj jih! Mladost ne ve ceniti zdravja; le naprej vihra. Skerbi, da ne bodo imeli vlažnih in mokrih spavališč; v takih krajih se poruši najterdnejše zdravje. Ne skopari sè živžem, dovoli jim potrebnega počitka, ne preobkladaj jih z delom. Ne bodi zapovedljiv, čmeren, zmirom nejevoljen nad njimi. Ne znašaj se nad njimi; ne bodi jim krivičen, ne dolži jih česar krivi niso. Ne glej zmirom le napak in napak, čislaj tudi njih dobre lastnosti. Uči in podučuj jih mirno, hladno, poterpežljivo in ne mešaj jih s svojim ropotanjem in germenjem. Grajaj njih napake o pravem času, na pravi način, da jih ne razžališ, ampak poboljšaš. -- Skerbi poslom za dušni prid. Ne reci: „Pláčam jih, dam jim jesti in piti, drugo mi ni mari.“ Pazi, kod hodijo, in kaj delajo izunaj hiše, in če izpolnjujejo svoje verske dolžnosti. Po malomarnosti gospodarjev je že marisiketeri posel ponesrečil časno in večno. Ljubil te bo posel, ako vse tako storiš, in še v poznih letih se te bo vesel spominjal.

(Dalje prih.)

Zahvala za vlišano molitev.

Iz Gorice, v župniji Rajhenburg.

Hudo sem se vdaril na desno ramo pri nekem nevarnem padcu; bati se je bilo, da bo terpela bolezen dolgo časa. S terdnim zaupanjem pa se obrnem k sv. Antonu in sv. Frančišku, naj bi po svoji priprošnji pri Bogu mi zadobila ljubo zdravje; in drugo jutro je bila roka povsem zdrava.

Za svoje zdravje kakor tudi za zdravje pri živini izrekam Bogu ponižno zahvalo, da je na mogočno priprošnjo sv. Antona in sv. Frančiška vlišal mojo prošnjo.

Miha Ašič, kmet.

Iz Loke pri Zidanem mostu.

Bilo je lansko leto, ko je mojega 10 let starega fanta napadel hud protin in ščen v nogi, in ga je tako strašno zvilo, in skerčilo, da ga je bilo groza pogledati. Ni bilo misliti, ako bi prav ozdravel, da bi še kedaj hoditi mogel; gdor ga je videl, je rekel, ta ne bo nikoli več hodil. Mi smo pa v tej veliki stiski in groznem strahu še eno samo zaupanje imeli, da smo oprav-

Ijali 9. dnevnice v čast Naši ljubi Gospê presv. Serca, sv. Frančišku Serafinskemu in sv. Antonu Padovanskemu 2 krat za eden drugim. Tudi sem obljubil v Cvetju oznaniti, ako bi se mu na boljše obrnilo. In Bogu bodi tisočera hvala, in Naši ljubi Gospê presv. Serca, sv. Frančišku Seraf. in sv. Antonu Pad., čez 3 mesce se mu je že toliko zboljšalo, da je hoditi začel, in zdaj hodi zdrav kaker poprej, brez vsih hudih nasledkov.

Jožef Esih, tretjerednik.

Nadalje naznanjajo svojo zahvalo Bogu in njegovim svetnikom:
 M. S. z Notranjskega za mnogokratno rešenje iz velicih zadreg;
 F. L. iz Pervačke fare za rešenje iz mnogih stisek;
 A. J. iz Kozjega za odvernjenje hude nesreče pri živini;
 M. L. iz Oberha za ozdravljenje očetovo in rešenje ponesrečenega živinčeta, tudi za ozdravljenje dvoje drugih domačih živali;
 neka tretjerednica, da je našla dve izgubljene reči;
 T. R. K. iz Vojnika, da je bila rešena terganja v nogah;
 F. K. iz Št. Jurija ob j. ž. za ozdravljenje;
 T. K. sv. Jožefu in sv. Antonu za del zgubljenega denarja;
 M. M. ravno tema za vlišano prošnjo;
 A. L. Mariji Lurški, sv. Jožefu, sv. Antonu in sv. Filumeni.
 M. J. S. za ozdravljene noge in več drugih dobrot;
 tretjerednica v velikih Žabljah za ozdravljenje noge;
 M. K. za dobljeno službo;
 A. V. s Kerškega za ozdravljenje bratovo;
 Fr. Ž. tretjerednica iz Dobropolja za ozdravljenje;
 M. A. od Sv. Križa za ozdravljenje živinčeta;
 T. M. tretjerednica od Sv. Jurija za naglo ozdravljenje;
 neka oseba iz Braslovč za večkratne milosti dušne in telene.

Priporočilo v molitev.

V pobožno molitev se priporočajo rajni udje 3. reda skupščine goriške: v. č. gosp. Janez Gerbec, knezonadškofijski tajnik, † 14. sušca po dolgi bolezni vdan v presveto voljo božjo, Anton (Frančišek) Škodnik, Anton Simčič, Marjeta Berce iz Dražgoš; mirenske; Jožef (Frančišek) Beltram, prednik skupščine 3. reda, mož goreč za božjo čast, skerban za svojo dušo, v vsakem oziru zgleden tretjerednik; fojanske: Marija

(Elizabeta) Kozlin, Martin (Alojzij) Šturm, Marija (Elizabeta) Sfligoj; m a r i b o r s k e: Koser Šimon, Saunik Marija, Ribič Margareta, Muršek Marija, Mom Frančiška, Reich Apolonija, Frane Černko, Marija Jezovšek, Marija Trebos, Marija Žoher, Terezija Hugovitsch, Ursula Osim, Terezija Kolman, Jozefa Ferk, Terezija Celcer, Jozefa Cafnik, Terezija Baron, Frančiška Rep, Terezija Krajnc, Magdalena Tomšek, Ana Likovec, Janez Lorbek, Barbara Jelene, Marija Plateis, Lucija Turk.

Nadalje se priporočajo: J. B. tretjerednik, za ozdravljenje, rane na persih; neka mati na celem životu bolna za ozdravljenje, priporoča tudi svojega bolnega triletnega otroka; neka družina v hudih dušnih in telesnih stiskah; dve osebi v dušnih in telesnih potrebah; M. G. ravno tako; R. G. za zdravje; neka oseba za zdravje; neki otrok ravno tako; M. G. da bi mogla dolžnosti svojega stanu zvesto izpolnjevati; F. L. za dobro zakonsko ženo; M. S. priporoča sebe in družino, zlasti sina, da bi se lahko učil; L. M. F. očeta za ozdravljenje in brata, da ne bi mej ptujimi ljudmi na Boga pozabila; O. M. moža, da bi se bolj k Bogu obernil in sebe da bi mogla križe voljno prenašati; neka tretjerednica svojega brata, da bi kmalu dobro službo dobil in bolj v Boga zaupal; M. V. sebe in ženo za zdravje, za poterpežljivost v dušnih in telesnih britkosti, napredek v čednosti in srečno zadnjo uro, sinu za razsvitljenje, da bi izvolil stan po božji volji; nekedo za stanovitnost in sv. misijon v domači fari; N. G. za stanovitnost v dobrem, gorečo ljubezen do Jezusa in sv. poterpežljivost, priporoča tudi svoje stariše in brate.

Ne laži!

O sv. Tomažu Akvinskem se bere, da so se večkrat njegovi bratje in sestre norčevali z njim, zavolj njegove velike priprostosti. Neki dan mu rečejo, naj teče berž k oknu, ker bo videl osla letečega na stolp. Mladi Tomaž skoči precej k oknu, in seveda ni nič tacega videl. Na to nastane velik smeh mej brati in sestrami; ali Tomaž jim v svoji angeljski priprostosti ponižno reče: „Jaz sem prej veroval, da osel leti, kaker da kristijan laže.“

kar s tem popravljamo (ali: kar bodi s tem popravljenno) . . . kakor smo denes posneli iz drugih sporočeb (tu ne bi veljalo: »kakor posnemamo«, ker se le pripoveduje, kar se je prej posnelo) . . . našteva g. razpravljavec . . . jo navaja g. B. . . »Ti si moja danica«, kliče sv. Tomaž . . . Servij, pridevlje (ali navadniše: pristavlja) . . . Fick pravi . . . Bulla papeža Pija VI, s katero zatira goriško nadškofijo ter ljubljansko škofijo povzdiguje v nadškofijo»; bulla zatira in povzdiguje, dokler je ohranjena, če tudi nigdar več ne zatara in ne povzdigne ničesar. Ker se pa ta bulla sploh ne bere več, kakor se bere morda še list kakega časnika, ki je, ni davno, izešel, zato bi bilo primerniše: »Bulla, s katero je bil papež Pij VI. goriško nadškofijo zaterl in ljubljansko škofijo povzdignil za nadškofijo«. —

Ali, ako je pri doveršnem sedanjiku najprej misliti na prihodnost, vendar pri nas na Kranjskem ni vse eno ali pravim: »to kravo prodam«, ali pa: »to kravo bom prodal.« S prvimi besedami naznanjamo le volo prodati, ako bo kedo kupiti hotel; z drugimi pa gotovost, da se bo enkrat tako zgodilo. Ravno tako: »Srajco ti operem, družega ti pa ne bom delala«. Nasproti: »Srajco ti bom oprala, le berž jo sleci!« — Iz tega je očitno, zakaj se doveršni sedanjik rabi zlasti v kondicionalnih in kondicionalno-temporalnih stavkih; n. pr.: »Če se na glavo postaviš, jaz ti ne dovolim tega.« »Če se poboljšaš, jaz ti vse odpustim.« »Keder se navadite, kar imate naloženo, potlej se le igrajte.« »Jaz se ne vdam, dokler me ne prepričate z dokazi.« — Le v takih in podobnih primerih rabi tudi hervaščina sedanjik doveršnih glagolov namestu prihodnjika, in zato mislim, da nikakor ne moremo po pravici reči, da je tako omejena raba v naši slovenščini germanizem. Pa tudi v teh primerih bi bilo treba rabiti pravi prihodnjik, ako smo, kakor si bodi, prepričani, da se bo kondicija izpolnila: »Če se boš na glavo postavil, jaz mislim, da ne boš nič opravil.« »Če se boš res poboljšal, smeš prepričan biti, da ti bo tudi Bog odpustil.« »Jaz se ne bom vdal, preden me ne boste prepričali; keder me boste, potlej pa precej.« Tudi o hervaščini piše Weber (Skladnja, str. 110): »Ako pisac dèrži, da ée se jamačao izpuniti pogodba, pa mu je do toga stalo, da tu jamačnost silnije izreče; onda i u pogodbenoj izreci metje buduće pokazno; n. pr. Ako éeš mi što dati, daj mi nemušti jezik; ako li mi to nedaš, a ti s Bogom ostaj! (N. Pp. 3.)« Po naše: »Če mi boš kaj dal, daj mi jezik vseh živali, če mi tega ne daš, pa ostani z Bogom!« — Ako se govori na Goriškem in Beneškem »kravo prodam« tudi namestu »kravo bom prodal«, jaz ne morem reči, da je to posebne hvale vredno. Določnosti izraževanja taka raba ni koristna; vendar je nočem popolnoma zavreči, ker ima v stari slovenščini in drugih sorodnih jezikih močno podporo. Morebiti bi se prav po nji nekateri gospodje odvadili pri doveršnem sedanjiku misliti na pravi sedanji čas, kar

ne velja niti v tistem primeru, keder bi bila z dotično besedo opravljena tudi stvar. S „pohvalim te“ n. pr. zveršiti hvalo, to ni po slovensko: pri nas se hvali z besedami „dobro; prav si storil; si že priden“ in podobnimi. „Priporočim se, poklonim se“ je barbarizem; pa ne dosti menj tudi „priporočam še, poklanjam se“. Če se mu kedo res poklanja, Slovenec vidi, ako ni slep; hčemu pripovedovati? ako pravi, da se priporoča, pa ničesar ne pove, kar bi moglo veljati za priporočenje, jaz mislim, da je to, kaker ke bi kedo rekel „de la m,“ keder v senci sedé roke križem derži in dremlje. — Sem spadajo tudi izrazi: obljubim, zahvalim, zagotovim, zapovem, prekličem, vkažem, sklenem, odvežem, zavežem se, zarotim te, odpovem se, izpovem se itd. V pomenu pravega sedanjika so to germanizmi ali latinizmi. Ali nedoveršniki se ne dajo rabiti namestu njih, ker je treba doveršenje djanja izraziti. Vsaj v neketerih primerih bi si mogli pomagati z „bodi,“: „To ti bodi obljubljeno,“ „zagotovljen bodi,“ „sklenjeno bodi,“ „naj bom zavezan.“ V drugih primerih bi se dal vzeti doveršnik o bližnji prihodnosti: „Izpovem se,“ kaker navadno: „To ti povem,“ „postavim.“

Kaker pa doveršni sedanjik ne more pomeniti pravega sedanjega časa, tako nasproti nedoveršni sedanjik ne prihodnjega. Ako se vendar le v knjigah tako rabi, je to po mojem prepričanju napaka, dasiravno se nahaja že v stari slovenščini. Česer še le prosimo, to se še ne godi, to se torej ne more izražati z nedoveršenim sedanjikom. Namestu: «Sprosi nam, da i m a m o odsihmal svoje serce obrnjeno vedno nate!» «Pomozi Bog, da se družba i nadalje tako sijajno r a z c v i t a ter vernemu slovenskemu ljudstvu d o n a š a tisočerega sadu» — bi bilo prav: «Izprosi nam, da b o m o odsihmal svoja serca vedno nate i m e l i obrnjena!» «Bog daj, da b i s e družba tudi nadalje tako sijajno r a z c v i t a l a ter tisočerega sadu d o n a š a l a vernemu ljudstvu!» Namestu: «Prosili so, da večno je redi» bi bil Levstik prav ali vsaj bolje rekel: «Prosili so, n a j večno je redi». Namestu: «Spomni se, da posvečuješ sobotni dan» (2. Mos. 20, 8.) bi se moraló reči: «Pomni, da imaš sobotni dan posvečevati» ali: «Ne zabi posvečevati sobotnega dne!» Namestu: «Kaj naj storimo, de Božje dela d e l a m o?» (Jan. 6, 28) ima prevod ang. družbe práv: «Kaj naj storimo, da b o m o d e l a l i dela Božja?»

S tem, upam, da je najuno vprašanje dognano. Kar je bilo v moji moči, sem se potrudil, da bi pokazal, kaj je slovensko, kaj ni. Kaker sem prvo skušal oteti Vaši in celo Miklošičevi obsodbi, tako sem drugo naravnost pogrjal sè zgledi iz raznih knjig in časnikov. Oseb dotičnih pisateljev nisem mislil žaliti; rad bi pa vendar, da bi moja graja njih napak ne bila čisto bob v steno. Doveršni sedanjik (avrist) naj bi se ne bral dan na dan za sedanji čas; nedoveršni sedanjik naj bi se nasproti ne pisal namestu prihodnjika, v čemer mnogo greše zlasti molitvene knjige. Doveršni prihodnjik pa naj bi se v novih slovnicali ne grajal več ko germanizem. Radoveden sem, kaj Vi porečete ná to. Bodite zdravi!